

LATVIJAS REPUBLIKAS TIESĪBSARGS

Baznīcas ielā 25, Rīga, LV – 1010, tālr.: 67686768, fakss: 67244074, e-pasts: tiesibsargs@tiesibsargs.lv

Rīgā

2011.gada 14.jūnijā Nr.6-8/379

**Ministru prezidentam
Valdim Dombrovskim**
Brīvības bulvāris 36
Rīga, LV - 1520

Par darbā nodarītā kaitējuma atlīdzināšanu

Tiesībsarga birojā ir ierosināta pārbaudes lieta, pamatojoties uz personas iesniegumu par kaitējuma atlīdzību saistībā ar arodslimību, kas netiek izmaksāta ieilgušā darba devēja maksātnespējas procesa rezultātā.

Darbinieku aizsardzību uzņēmuma maksātnespējas gadījumos reglamentē likums „Par darbinieku aizsardzību darba devēja maksātnespējas gadījumā”. Saskaņā ar šo likumu darbinieku prasījumi, tai skaitā kaitējuma atlīdzība, tiek segti no garantiju fonda līdzekļiem, neskatoties uz to, vai darba devējs ir veicis likumā paredzētos maksājumus. Atbilstoši likuma pārejas noteikumu 2.punktam šis normatīvais regulējums nav attiecināms uz tiem darbiniekiem, par kuriem darba devēja maksātnespējas stāvokļa risinājumu lēmums ir pieņemts līdz šā likuma spēkā stāšanās dienai, tas ir, līdz 2003.gada 1.janvārim. Tāpat tas neattiecas uz uzņēmumu likvidācijas gadījumiem.

Darbā nodarītā kaitējuma līdz 1997.gada 1.janvārim atlīdzības nodrošināšanu darba devēja maksātnespējas un likvidācijas gadījumos regulē Ministru kabineta 2001.gada 23.augusta noteikumi Nr.378 ”Darbā nodarītā kaitējuma atlīdzības aprēķināšanas, finansēšanas un izmaksas kārtība” (turpmāk – MK noteikumi Nr.378). Saskaņā ar šo noteikumu 7.punktu valsts nodrošina kaitējuma atlīdzības izmaksu gadījumos, kad darba devēja maksātnespējas gadījumā administrators vai valsts aģentūra „Maksātnespējas administrācija” izmaksā darbiniekam visus kaitējuma atlīdzības parādus, kā arī pārskaita speciālajā budžetā kaitējuma atlīdzības summu par turpmāko periodu likumā „Par uzņēmumu un uzņēmējdarbību maksātnespēju” un likumā „Par darbinieku aizsardzību darba devēja maksātnespējas gadījumā” noteiktajā kārtībā un apmērā. Valsts sociālās apdrošināšanas aģentūra saskaņā ar šo noteikumu 8.punktu maksā kaitējuma atlīdzību arī gadījumos, ja darba devējs, kurš atbildīgs par darbā nodarīto kaitējumu, nav nosakāms, tas ir – uzņēmums izslēgts no uzņēmumu reģistra vai komercreģistra. Gadījumos, kad likvidējams uzņēmums no reģistra ilgstoši netiek izslēgts, kaitējuma atlīdzību personas nesaņem.

2008.gada 31.oktobra vēstulē Nr.6-8/1157 Labklājības ministrijai un Tieslietu ministrijai Tiesībsargs norādīja, ka minētā regulējuma rezultātā tiek ierobežotas uzņēmumu bijušo darbinieku, kuriem ir konstatēta arodslimība vai noticis nelaimes gadījums darbā, tiesības uz sociālo nodrošinājumu.

Tieslietu ministrija 2008.gada 22.novembra atbildes vēstulē norādīja, ka notiek darbs pie Komerclikuma spēkā stāšanās kārtības likuma grozījumiem, kas paātrinās nepārreģistrēto uzņēmumu likvidāciju un izslēgšanu no uzņēmumu reģistra. 2009.gada 19.novembrī tika pieņemti grozījumi Komerclikuma spēkā stāšanās kārtības likuma 19.pantā, kas paredz paātrinātu uzņēmumu likvidāciju un nosacījumu, ka uzņēmumu ar komercreģistra iestādes amatpersonas lēmumu izslēdz no uzņēmumu reģistra, ja līdz 2012.gada 1.janvārim komercreģistra iestāde nav saņēmusi pieteikumu par likvidācijas procesa pabeigšanu. Šis nosacījums netiek piemērots, ja ir pasludināta uzņēmuma maksātnespēja.

Paredzams, ka minētie grozījumi novērsīs personu tiesību ierobežojumus nepārreģistrēto uzņēmumu likvidācijas gadījumos. Vienlaikus neatrisināts jautājums ir par to personu tiesībām uz kaitējuma atlīdzību, kurām par darba devēja maksātnespējas stāvokļa risinājumu lēmums ir pieņemts līdz 2003.gada 1.janvārim, un maksātnespējas process norisinās ilgstoši. Piemēram, Tiesībsarga birojā saņemtā iesnieguma iesniedzējs darba devēja maksātnespējas procesa dēļ (sapulce bankrota procedūru nolēma uzsākt 2000.gada 20.septembrī) jau vairāk kā 14 gadus nevar saņemt viņam pienākošos kaitējuma atlīdzību un nepastāv iespējas saņemt šo atlīdzību ne no darba devēja, ne valsts. Šeit saskatāma pretruna ar likuma „Par darbinieku aizsardzību darba devēja maksātnespējas gadījumā” un MK noteikumu Nr.378 mērķi – nodrošināt darbinieku aizsardzību darba devēja maksātnespējas un likvidācijas gadījumos.

Uzskatu, ka pašreiz spēkā esošā normatīvā regulējuma rezultātā daļai personu tiek ierobežotas tiesības uz sociālo nodrošinājumu darbā nodarītā kaitējuma gadījumos. Tādējādi, pamatojoties uz Tiesībsarga likuma 12.panta 8.punktu, aicinu Ministru prezidentu risināt jautājumu par grozījumu izstrādi normatīvajos aktos, kas novērstu minētos personu tiesību ierobežojumus.

Pielikumā: Iesniedzēja 2011.gada 17.maija iesnieguma Tiesībsargam kopija uz 2 lp.

Tiesībsargs

J.Jansons